قارغا (۲)

بایرا ملیق

ایچینده‌کیلر

باهار	۴
نوروز سفره‌سی	۵
باهار نغمه‌سی	۸
اوشاق‌لارلا تانیشلیق	۹
گولمه‌جه	۱۱
یومورتا بویاما	۱۲
حئیوان‌لارین یارانیشی	۱۴
اوشاقلیق قئیدلری	۱۶
میمون و تولکو	۱۷
گوزل‌لیکلر	۱۸
نوروز	۱۹
چانقا چونقا	۲۱
شعر	۲۴
باهار شنلیکلری ...	۲۵
تاپماجالار	۲۸
بولماجا	۲۹
تولکو	۳۰
اوشاق‌لارلا یازیچیلار	۳۱
شعر	۳۲
الیمیزه چاتان مکتوب‌لار	۳۳
سؤزلوک	۳۴

اون سؤز

گول بالالار باهار گلیر

عزیز اوشاقلار! قارشینیزدا اؤلان قارغا درگی‌سی‌نین ۲ - نجی سایی دیر. بیز چوخ - چوخ سئوینیریک‌کی یئنه‌ده یئنی بیر فرصت‌ده ائله‌یه بیلیریک سیز سئویملی اوشاق‌لارلا سؤز آچیب دانیشاق. بیلدیگینیز کیمی قیشین عومورو بوتون گؤزل‌لیک‌لریله گئتدیکجه سوئا چاتیر. آمما بو گؤزل‌لیک‌لر قورتامیر بلکه دونونو دگیشیب باشقا بیر شکیل ده اؤز گؤزل‌لیگینی گؤسته‌ریر. عزیز اوشاقلار! بودا باهار گؤزل‌لیگی دیر. دوغروداندا نه گؤزل‌دیر. طبیعت آغ- آپاغ ایپک کیمی یومشاق دوئونو دگیشیب یئرینه آل - الوان، گول - چیچک‌لی یام - یاشیل دوئونو گئییر. عزیز و سئویملی اوشاق‌لار گلین بیزده بو باهارین گلمه‌سین، طبیعتین یئنی‌دن حیاتا باشلاماسین سلام‌لابیب و اوئنو عزیز ساياق. گلین هامی‌میز سس- سسه وئره‌رک اوئخویاق!

خبر وئرین قارانقوشا باهار گلیر، باهار گلیر

قیشین عومرو یئتیب باشا باهار گلیر، باهار گلیر

باهار

عبدالله شایق

اوغور اوْلسون گوْزل باهار
سنی ائللر چوخ آرزی‌لار
آیاق باسدین اوْلکه‌میزه
شنلیک، ساغلیق گتیر بیزه
قوی سئل کیمی یاغسین یاغیش
اینه گینی ساغسین یاغیش
سئللر آخسین چایلار داشسین
سئوینجیمیز باشدان آشسین
چاتیر - چاتیر یانسین اوْجاق
قوی شن‌لنسین اوغول - اوشاق
چوْللر سونبول ساچلی اکین
پاریلداسین قیزیل تکین
داغلار بزک وورسون یئنه
قوشلار مجلس قورسون یئنه
داغدا، باغدا آخشام سحر
عطیر ساچسین بنوْشه‌لر
هوس دویغو گلسین بیزه
چالیشاق اوْز درسیمیزه

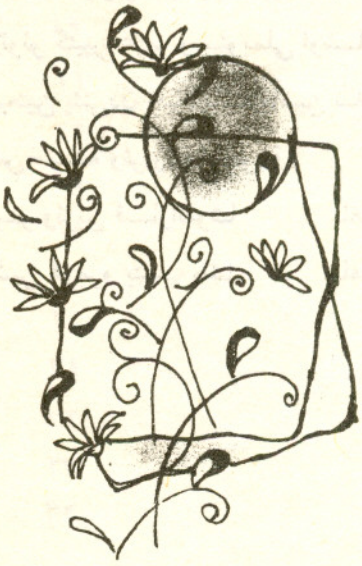

نوروز سفره‌سی

بهروز ایمانی

نوروز بایرامی‌نین اؤزونه مخصوص، زنگین نوروز سفره‌سی واردیر. بو سفره‌نین یاراشیغی ایلک نوبه‌ده آخیر چرشنبه‌دن باشلامیش بیشیریلن مختلف نوع شیرنی لردیر. پاخلاوا، شکر چؤره‌یی و حالوا بو سیرادان‌دیر. بونلارین ان رنگارنگی پاخلاوادیر.

پاخلاوانین بیشیریلمه‌سی و نوعی هر یئرده فرقله‌نیر، ایران آذربایجانین بؤیوک شهرلرینده پاخلاوا عمومیتله شیره‌دن دوزه‌لر، حال بوکی، باکیدا و جنوبی

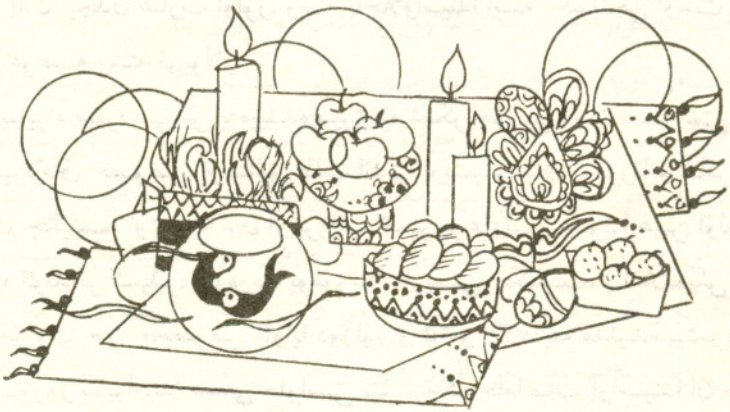

آذربایجانین ساوالان اطرافیندا یئرلشن شهر و کندلرینده پاخلاوا خمیر، اون، یاغ، یومورتا و بیر چیمدیک دوزلا سودون یوغرولماسیندان حاضیرلانیر. سونرا خمیری کؤنده‌له‌ییب یاییرلار تاوانین دیبینه یاغ تؤکوب و همین قات سریلیب، اوستونه ایچ تؤکورلر. ایچی حاضیرلاماق اوچون بادام و یا قوز لپه‌سین ماشین‌دان کئچیریب، شکر توزوایله قاریشدیرارلار.

سونرا اوزه‌رینه ایکینجی خمیر قاتی سالینیر، یاغ سورتولور، ایچ تؤکولور بوقایدا ایله ۷-۶ قاتاقدر دوام ائتدیریلیر. سونرا پاخلاوایا،اؤزونه مخصوص شکیلده کسیب، اوزه‌رینه زعفران، ساری کؤک، قاتیلمیش یومورتا ساریسی چکیلر. هر پاخلاوانین اورتاسینا فیندیق لپه‌سی و یا بادام دنه‌سی قویولور. بیشنه یاخین کسیلمیش پاخلاوالارین آراسینا شربت تؤکرلر. آذربایجانین بعضی یئرلرینده رشته پاخلاواسی‌دا حاضیرلارلار. اونون حاضیرلاما قایداسی ائله همین جور اولار، آنجاق بیر بالاجا فرقی وار اودا بوندان عبارت دیرکی رشته پاخلاواسیندا ایچ هر اوچ قاتدان بوکولر و بُو پاخلاوا ۲۳ قاتدان ۱۸ قات خمیز، بئش قات ایچدن عبارت اولور. رشته پاخلاواسیندا ایسه آخیرینجی اوست خمیر لایی عوضینه رشته قویولار.

بایرام سفره‌سی‌نین بزه‌یینده بیری‌ده شکر چؤره‌یی‌دیر. شکر چؤره‌گینی حاضیرلاماق خصوصی اوستالیق طلب ائدیر. ارینمیش یاغ، یومورتا و شکر توزو محکم چالینیب، اوزه‌رینه اون آرتیریلار، خمیر یوغرولور سونرا عین اؤلچولو گیرده کونده‌لر کسیلیر، اوزه‌رینه یومورتا ساریسی چکیلیب، یاغلانمیش دمیر لوحه‌یه و یا خود مخصوص تاوایا دوزلور و ۲۵ و ۳۰ دقیقه مدتینده بیشیریلیر.

نوروز بایرامیندا سمنی حلواسی بیشیرمک جاماعات آراسیندا ان چوخ یاییلان شیرنی‌لردن‌دیر. سمنی جوجرتی‌لری ماشیندان کئچیریلیب اون علاوه ائدیله‌رک خمیر یوغرولور. خمیر یاغلانمیش میس تاوایا قویولور. ظریف آلوو اوزه‌رینده یانماسین دئیه آرا بیر چئوریلمکله ۴ ساعات عرضینده حاضیر اولونور. آخیردا کولچه‌یه خیردالانمیش قوز لپه‌سی، ادویاتلاردان، جیره، دارچین، ایستی اوت، راضیانا و به مز وورولوب، محکم قاریشدیرارلار حاضیر حالوادان ایری یومورلار شکلینده پایلار دوزه‌لر.

نوروز بایرامی‌نین بزک‌لریندن بیری ده پیلوو دور. بایرام سفره‌سینده پیلوو مطلق اولمالی‌دیر. نوروزدا پیلوون مختلف نوع‌لری واردیر. اونلاردان اریشته پیلووﻩ دویو پیلوو، دوشه‌مه پیلوو، جیغیرتما پیلوو، سبزی قووورما پیلوو، سودولو پیلوو سایره‌نی گؤسترمک ممکن‌دور. پیلوو قویون و تویوق اتی‌ایله‌ده بیشیریلر.

سوتلو آش‌دا هم نوروز بایرامی‌نین هم‌ده چرشنبه آخشامی‌نین (ایلین سون چرشنبه‌سی‌نین) خصوصی‌ایله سون چرشنبه‌نین ان بزک‌لی ان دقت یئتیریلن ایشلریندن‌دیر. سوتلو آشین حاضیر لانماسیندا ۱۰ استکان سوته ۵ استکان دویو تؤکرلر سوتده دویونو پؤرتوب، زعفران ساری کؤک علاوه ائدیب، دمه قویارلار. ۵۰-۶۰ دقیقه‌دن سونرا اونو اوددان گؤتورلر. بئله‌لیکله نوروز بایرامی و یا خود چرشنبه آخشامی اوچون حاضیرلانان سوتلو آش حاضیر اولار. نوروز سفره سینه خورک و شیرنی‌لردن باشقا، نوغول، نوبات (نابات)، پوسته، بادام، توت قوروسو، فیندیق، قوز، کیشمیش، بویانمیش یومورتا، آلما و گاوالی قوروسو ایید‌ه و سابره چره‌زلردوزولور. عادت اوزره نوروز سفره‌سی‌نین اورتاسیندا اطرافی رنگ به رنگ شاملارلا بزه‌دیلمیش سمنی‌قویولور بو ناز نعمت‌لر بعضاً خونچایا دوزولور. بعضاً‌ده سفره اؤزو بوتوولوکله خونچاکیمی بزه‌نیر. بایرام آخشامی سفره اطرافین‌دا اؤتورانلارین و یا عائله عضولرینین ساییندا گؤره بایرام شاملاری یاندیریلیر.□

باهار نغمه‌سی

صمد وورغون

گونش دوْغدو یاییلدی
یاتان ائللر آییلدی
آچدی چیچک‌لر، گوللر
دیله گلدی بولبول‌لر

قار، چوْوغون گوزدن ایتدی
داغلاردا لاله بیتدی
آرتدی سولارین سسی
سئویندیردی هر کسی

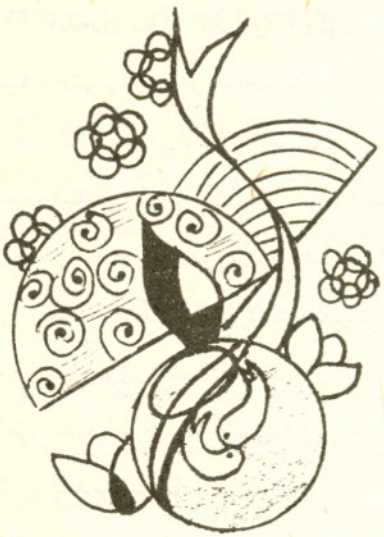

اوشاق لارلا تانیشلیق

آدیم نیگار، سوی آدیم، بابازداه، دیر. راهنمایی‌نین ۲- نجی ایللینی استقلال مدرسه‌سینده اوخویورام. کئچن ایل ۱۹٫۵ معدل‌ایله قبول اولموشام. رسیم چکمه‌یه چوخلو علاقم واردی و کیتاب اؤخوماعی‌دا چوخلو سئویرم.

بونلارین دیبینده ایلدن-ایله تار کیلاسینا گئدیب بعضاً ایسه ناغیل‌دا یازارام. آممما هئچ درسیمدن قالمارام. ناغیل لاریمین بیرینی اؤز یولداش لاریما اتحاف ائله ییرم:

←

داریخما کؤنلوم

ناغیلی قورتاراندان سونرا فیکره گئتدیم. اؤز خاطره‌لریم یادیما دوشدو : اللریمی اویناديردیم، گؤزله یـیردیم بـالالاریم یومورتـادان چیخسـین لار. داریخـیردیم و نئچه ساعات یومورتالارین اوسـتونده اوتورموشـدوم. یـاواش- یـاواش یوخـوم توتوردو. گوزلریم آخیردی.

نه قدر چالیشدیم ائله یه بیلمه دیم یوخوموئ قاباغینی آلام.

سحرچاغی منی سس- کوی یوخودان اویـاتدی! دوردوم کـی دؤوره بریمـه باخام، گؤردوم یومورتالاریم جوجه‌یه دؤنوب‌لر. باشیمدان کئچیردی کی بیردن- بیره آغا خوروز منی سـس‌له‌دی. گـل- ... گـل ... داریخمـا بـالالاریمیز بـیرگون بویویه‌جکلر.

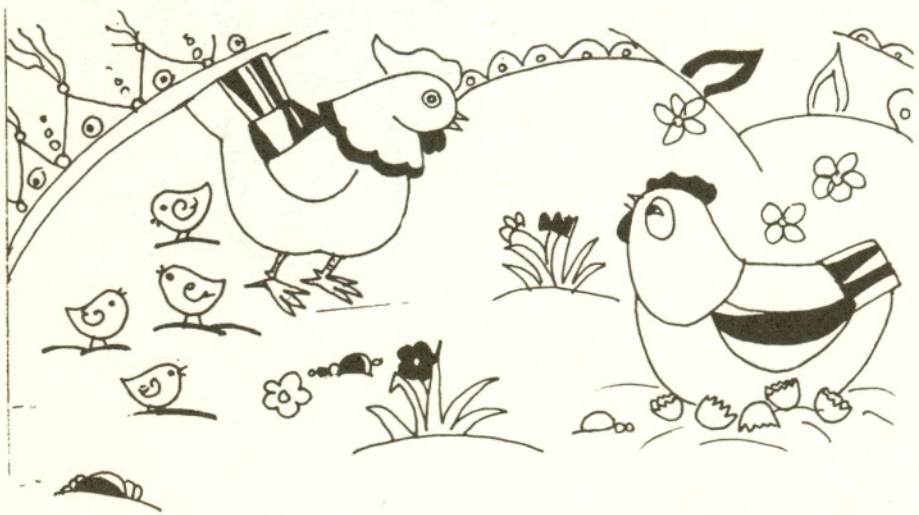

گولمه‌جه

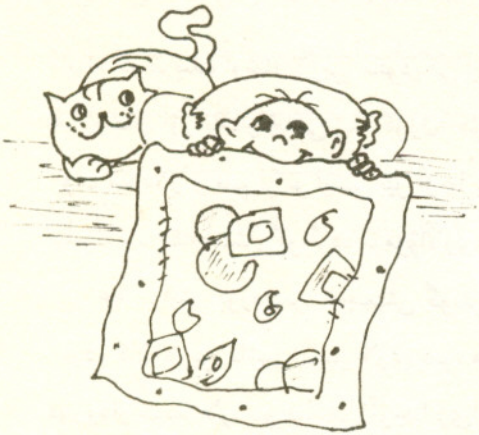

اوشاق و آنا

اوشاق: آنا منه بیر لیوان سوگتیر

آنا: گیر یات. یوخسا گلیب ووارام ها ...

اوشاق: آنا بس گلیب ووراندا سویو گتیر.

ایکی کیشی

ایکی کیشی بیر- بیری ایله دالاشیردیلار.

بیرینجی: پخله یئیه‌نین آغلی اولماز من دئییرم.

ایکینجی: بوراخ گئدسین. اونلار هامی‌سی سؤزدور.

بس من حیه‌تی ساتیب وئردیم پخله‌یه

هئچ آغلیما بیر شئی اولمادی.

یومورتا بویاما

زهره وفایی

بایرام گونلرینده اوشاق‌لارین سئودیگی ایشلردن بیری‌ده یومورتا بویاما ق دیر. هر اوشاق اؤز باشاراجاغی ایله گؤزل-گؤزل یومورتالار بویایار. البته ایندی ایسه الوان مدادلار و قلم لر بو ایشی بیر آزجا سهل ائدیب‌دیر. آممـا اوشـاق‌لار هـئچ بیلیر سینیز کئچمیش گونلرده یومورتالاری هانسی یول لارلا بویاردیلار؟

هه ... ایش بوردادیر. کئچمیش گونلرین بویاق یـول لاری، اورنـک اولاراق گیرده کان لارین یاشیل قابیق لاری دیر. هله اونـلاری یـاش زامـانیندا ده‌ریـب و قورودار‌یمیـش‌لار. بـو قـابیغی آزجـا زی‌لـه قاینـادیب و یومورتـالاری اونـدان بویارمیش‌لار. بیر باشقا بویاق یولودا نار قابیغی دیر. نـارین قـابیغی‌دا یـاش اولان زامان بویاق وسیله‌سی کیمی ایشله‌نر. هابئلـه قـورو چـای، گـوی ختمـی گولـو، گـوی توتـون یارپـاغی و باشـقا یـول‌لارلا بویـاق اوچـون ائله‌یـه بیلـه‌ریک

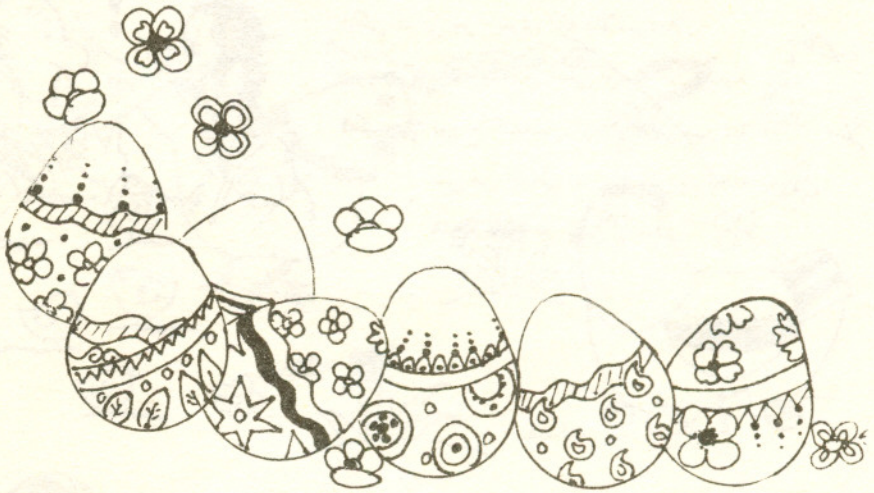

یومورتالاری بویایاق. آممـا بـیر بویاماق‌دا واردی کـی، هـم یومورتـا بویاماسی‌دیر همـده فـال‌دیر، اوندیـر؟ مـن سـیزه دئییـم. یومورتـالاری سـوغان قابیق‌لاریله اؤرترلر، سونرا اوْنلاری ایپ، و ساپ ایله قئییـم- قئییـم باغلایـارلار. سونرا یومورتالاری "یارما" یـا "دویـو" ایچرسـینده قویـوب قاینـادارلار. یاخشـی پیشـندن سـونرا اونـلاری گؤتـوروب قویـارلار سؤیوسـون. ائلـه‌کی سـؤیودو یومورتالارین اوستونده یارانان شکیل‌لرله گلن ایلین نه اولاجاق‌لارین دئمک اولا بیلر. سیزده بیر دؤنه سینایین!

اوشاقلار!

یئنی ایلیز مبارک اولسون.

حئیوان‌لارین یارانیشی

دوغروسو، هنده‌وریمیزده‌کی داغ - دره‌لر، گول - چیچک‌لر، بوتون جانلی - جانسیزلار نئجه یارانمیش‌لار؟ اینسان هر زامان بونلارا جاواب تاپمیش‌دیر. آنجاق زامان گئدیشینده علم ایله‌سی اوئلوب بو ساحده گلیشدیکده بو کیمی سورغولار داها دوزگون جاواب تاپیپ و تاپاجاق‌دیر.

ایندی گؤرک اسکی زامان‌لاردا یاشایان آتا - بابالاریمیز، هله علم ایندیکی شکیل ده گلیش‌مه‌میش‌دن بو جانلی - جانیسز یارانیشلاریندا نه‌لر دوشونورموشلر.

بیز آتا - بابالاریمیزین دوشونجه‌لرینی بیلدیکده اوئنلارا اینانماق ایسته‌میریک. آنجاق باشقا یوئل‌لارلا یاناشی بوٚ یوٚل ایله‌ده اوئنلاری یاخشی تانیماغا یاخینلاشاجاغیق. ایندی اورنک اوچون خوی شهری‌نین "دیزه‌دیز" کندیندن ظبط اوئلموش اوچ حئیوانین یارانیش ناغیلینی گؤزدن کئچیریرک. آتا - بابالاریمیزین بو دونیادا گؤروشلرینی بیلدیکده بیر اخلاقی معنالار ایسه اؤیره‌نه‌جه‌یک. اوئنلار بو حئیوان‌لارین یاراندیغی‌نی سؤیله‌دیکده اینسانلاری دوزلویه، تمیزلیگه ده چاغیریرلار.

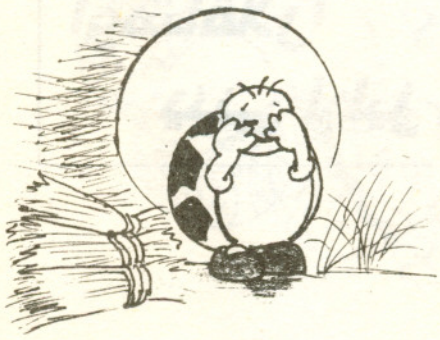

١. توٚسباغا ندن توٚسباغا اولموشدور؟

قدیم زامانلاردا کند یئرلری ارباب‌لار الینده‌ایدی. کند آدام‌لاری بو یئرلری ا ر، گؤتوردوکلرینی ایسه ارباب‌لارلا بؤلوشردیلر. اکین یئرلری‌نین محصولونو گؤتورن زامان ارباب طرفیندن بیری گلیب محصولو

اکینچی‌لرله ارباب آراسیندا بؤلردی. بو آداما "گیزیر" دئیرلر. گیزیرین پای - بؤلوش اوچون بیر چاناغی وارایمیش. اوْنونلا اؤلچرمیش.

گونلرین بیرینده بیر گیزیر بوغدا اؤلچنده دوز اؤلچمور. اوْتون ایشی‌نین اه‌یری‌لیگی بیلیندیکده اوتانجاغیندان چاناغینی باشنیا کئچیردیب اوْلور تونْسباغا.

۲. گووه ندن گووه اوْلموشدور

گونلرین بیرینده بیر آدام پیغمبرلرین بیرینی قوناق ساخلاییر. اوْ پیغمبر اوچون یئمک جاضیرلادیق دا بیر پیشیک کسیب، قیزاردیب دویو اوسته قوْیور. یئمه‌گی گتیردیکده پیغمبر خوروشون پیشیک اوْلدوغونو بیلیب "حئیوان اثن گئت آشاغی" دئدی. پیشیک ایسه دوروب گئتدی. اوْ آدام اوتاندیغیندان گئدیب گیردی یونلرین آلتینا اوْلدو گووه.

۳. میمون ندن میمون اولموشدور؟

بیر چیرکین و تمیزلیگی بیلمه‌ین آرواد وارایمیش. الری بیتلی، چؤرک تاباغیندان چؤرک گؤتورنده اوْلوب میمون.

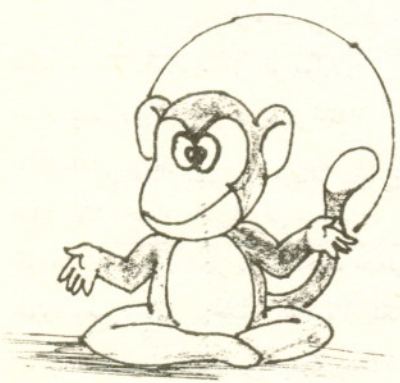

ضبط و دوزلده‌ین کاظم عباسی

اوشاق‌لیق قئیدلری

گئجه‌لر باخاردیق آیا ... و اُولدوزا
آخ! نه اوشاق‌ایدیق اوْندا
گؤیلریمیز آیلی اولدوزلو اوْلاردی
اوْندا کندیمیزی یالنیز آللاه چیراغی ایشیقلاندیراردی
آی ...

بیزه یوْلداش
بلکه‌ده سیرداش
تنها بوراخمازدی سنی، یالنیزلیق آیریلیق گئجه‌لرینده
سن اوچانماسایدین
اوْ مهربان انردی، انردی ان یاخینلارا
بلکه‌ده حیه‌تینیزده‌کی حوْوضا
آلتین بوْیالی بالیق‌لارین یانینا
و ...

بونلار هامیسی ایندی خاطیره
ماشین‌لار، توستولر، عددلر، فورمول‌لار
اوزاقلاشدیردی اوْنو بیزدن، بیزی اوْندان ...
اوْ آیریلدی بیزده‌ن
ایندی اوْنا باخیرام. یالنیزکدرلی سمانین ان اوجقارلاریندا
گؤره‌سن نه ایچون انمیر یئره؟ بلکه‌ده حیه‌تیمیزده حووض یوخدور.
حوْوضوموزدا بالیق یوخدور. بلکه‌ده ... بلکه‌ده ...

یورد سئور

میمون و تولکو

لئو تولستوی

ترجمه بولوت

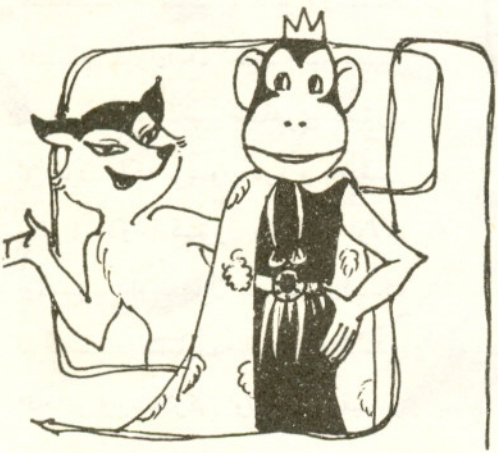

اورمانین حئیوان‌لاری، میمونو اؤز سلطان‌لاری سئچدیلر. تولکو ایره‌لی گلیب دئدی:

– سن ایندی بیزیم سلطانیمیزسان. و من ایسته‌ییرم سنین اوچون بیر ایش گؤرم.

من اورماندا بیر آلتین تاپمیشام گل گئدک اؤنو سنه گوسته‌ریم. میمون چوخ سئوینجک حالدا تولکونون آردینجا یولا دوشدو. تولکو اؤنو بیر تله‌یه ساری آپاریپ دئدی:

– آلتین اوردادیر. ایسته‌ییرم سندن قاباق اؤنو گؤتورم. میمون آلتینی گؤتورمک اوچون ایره‌لی گئتدی و تله‌یه دوشدو. تولکو اورمانین حئیوانلارینی سس‌له‌یب و میمونو اؤنلارا گؤستریب دئدی:

– باخین، بوداسیزین عاغیل‌سیز سلطانیز. گؤرون نئجه تله‌یه دوشوبدور.

گؤزللیک‌لر

دورنا-اورمودان ۱۳ یاشار

من ایسته‌ییرم بویازیدا گؤزللیک‌لر حاققیندا عزیز یولداش‌لاریملا دانیشام. گؤزللیک تکجه بو دئییل کی بیر اینسانین ظاهری گؤزل اؤلسون. بلکه بوتون دوز و یاخشی بیر زادلارادا گؤزل دئمک اؤلار. اؤلموش اؤلسون بو گؤزللیک بیرکسین دانیشیق، رفتار و صداقتینده اؤلا. بیزیم بو بؤیوک دونیامیزدا چوخلو آداملار واردیلارکی اؤنلارین عقیده و اینام‌لاری بیزی گؤزل-گؤزل عالم‌لره آپاریر. بیر آداملارکی اؤنلارین صحبتیندن دؤیماق اؤلمور. بیری‌نین اخلاقی، بیری‌سی‌نین ذوقی و بیر آیری‌سی‌نین‌دا هنری اینسانی بیر لحظه‌ده شئیدا ائله‌ییر.

منجه گؤزللیک چئشیدلی شکیل‌لرده یارانیب‌دیر. بیری ائله بیزیم بوگؤزل طبیعتی‌میزدیر. آمما حیف‌کی بعضی‌لر بو گؤزل طبیعتین قدرین بیلمیرلر. آرتیق منجه نه تکجه قیزیل گول و یازین الوان چیچک‌لری، بلکه بوتون گؤزل‌لردن ایراق قالان، سیلدیریم داشلارین آراسیندا جوجه‌رن بیریارپاق‌دا گؤزل‌دیر. سوسوزدان چاتلامیش تورپاق‌لارین ایچیندن باش قؤوزایان بیر گول‌ونده آیری گؤزللیگی واردیر.

هله قیشین سازاغیندا، نؤودان‌لاردان آسیلان قندیل‌لر و پنجره‌لرین شوشه‌لرینه ناخیش سالان بوز گؤل‌لری‌ده گؤزل‌دیر.

نوروز

خوْنچالی نوروز گلیر،
قوْنچالی نوروز گلیر.
سورمه چکین قاشینا
نوْغول سپین باشینا
□
توْنقال‌لاری اوْددایان
توفنگ‌لری آددایین.
خوْنچالی نوروز گلیر،
قوْنچالی نوروز گلیر،

آکوْسا- کوْسا گل سنه،
گلیب سالام وئر سنه،
آ اُویروغو، اُویروغو،
ساققالی ایت قُویروغو.
کوْسام بیر اوْیون ائیلر.
کئچی‌نی قوْیون ائیلر

□

سمه‌نی، ساخلا منی
ایلده گؤیرده‌رم سنی

چانقا، چونقا

بیری وار ایدی، بیری یوْخودو. ایکی قارداش وارایدی. کیچیک قارداش چوْخ کاسیب‌ایدی. بؤیوک قارداشین ایسه وار- دؤولتی باشیندان آشیردی. بیرگون کاسیب کیچیک قارداش بؤیوک قارداشین یانینا گلیب چوْخ یالواردی کی اوْنا کؤمک ائتسین. بالالاری آجیندان اؤلمه‌سین. یازاجان بوْرج تاخیل وئرسین. لاکین وارلی قارداش اوْنو قاپی‌سیندان قوْودو. یازیق کیچیک قارداش کاسیب‌لیغین الیندن باش گؤتوروب قاچدی. گئتدی، گئتدی، گلیب بیر سیخ مئشه‌ده دایاندی. گؤردوکی قیرخ آتلی گلیب سیلدیریم قایانین یانیندا دوردولار. بونلار قیرخ قولدورایدی. اوْنلارین باشچی‌سی "چانقا"! دئیه قیشقیردی همین آن قایا- قاپی آچیلدی، قیرخ قوْلدورماغارایا گیردی. باشچی بو دفعه "چوْناق"! دئیه

قیشقیردی. قایا قاپی باغلاندی. سحر قوْلدورلار ماغارادان چیخیب گئتدیلر. کاسیب قارداش دئدی: "من‌ده باختیمی سینایاجاغام!" اوْ قایایا یاخین‌لاشیب "چاناق!" دئدی - دئیه قیشقیردی. قایا- قاپی آرالاندی. کیچیک قارداش ماغارایا گیریب "چوناق!" دئیه باغیردی.

قایا- قاپی باغلاندی. ماغارادا اوْقدر داش- قاش، قیزیل- گوموش واردی کی! یازیق کیچیک قارداش گوجو چاتدیغی‌قدر قیزیل گؤتوروب ماغارادان چیخدی. "چوناق!" دئیه کیمی قایا- قاپی باغلاندی. اوْسئوینه- سئوینه اثوینه گلدی. کیچیک قارداشین بئله وارلانماسینی بؤیوک قارداش ائشیت‌دی. گلیب دئدی: "سن منیم قارداشیمسان، بو قیزیلین یئرینی منه‌ده دئ". کیچیک قارداش احوالاتی دانیشدی. آج گؤز وارلی قارداش "چاناق" و "چوناق" دئیه- دئیه مئشه‌یه یوْللاندی. "چاناق" دئیه‌ن کیمی قایا- قاپی آچیلدی و اوْ، ایچری گیردی.

اوْ داش- قاش ییغدی کَی باشی قاریشدی و اوْ "چاناق" "چوناق" سؤزلرینی یادیندان چیخارتدی. نه قدر باغیرسادا قاپی آچیلمادی و اوْ، ماغارادا قالدی، آخشام قوْلدورلار گلیب اوْنو گیزلندیگی سوْبادان چیخارتدیلار. "سوْبایا نه‌یه گیرمی‌سن؟" سوروشدولار. خسیس وارلی قارداش یالاندان دئدی: "اوشویوردوم!" قوْلدورلار اودون ییغیب سوْبانی برک قالادیلار. آج گؤز قارداشی سوْبایا آتیب دئدیلر: "اوْشویورسن سه، برک قیزیش".

ژان مورا، انگلیسجه‌دن ترجمه

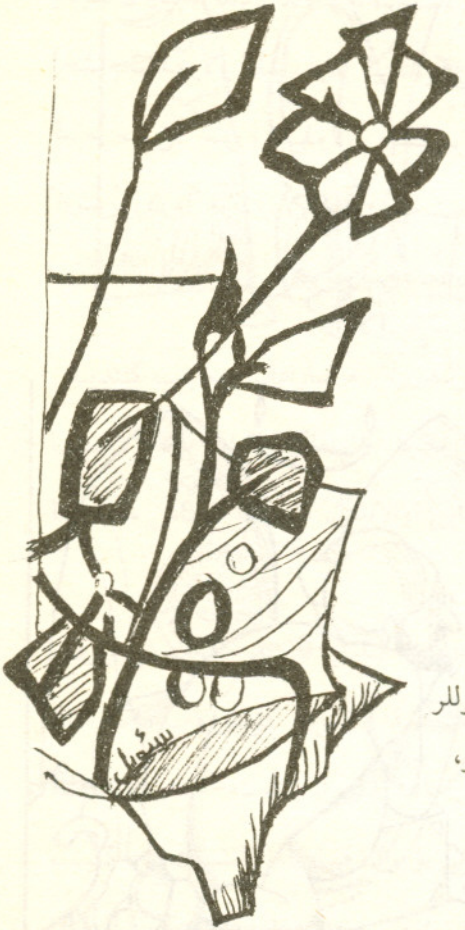

یازگلدی، باهار اوٚلدو، قیش سوٚووشدو
کولکلر یاتدی
سوٚیوق آخیر یئتدی

گون چیخدی
ایشیقلاندی یازین چنلی هاواسی

هاوا توتقون پالتارلارین چیخارتدی
گوی آچیلدیقجا کؤنول‌لرده آچیلدی
دونیا اوزونه عشق، سئوگی ساچیلدی،

گولدوکجه طبیعت، آچیلیرمین جوره گوللر
قوشلاردا بو احوالی گؤرونجه سئوینیرلر،

گؤی آچیلدیقجا کؤنول‌لرده آچیلدی
دونیا اوزونه عشق، سئوگی ساچیلدی

باهار شنلیک‌لری تورک دیللی خالق‌لار آراسیندا

یئر اوزونون بیر چوْخ حیصه‌سینده یاشایان تورک دیللی خالق‌لار آراسیندا باهار شینلیک‌لری‌نین اؤنمی قات-قات آرتیق‌دیر. بو شینلیک‌لر چئشیدلی آدلارلا:

اوْغوز گونو- ارگنه کون - چاغان - اولوسون اولو گونو- بوْزقورد - ییل آشیری - ایلک یاز - یئنی گون - و نوروز آدلاریله سس‌له‌نیر و بو گونه قدر داوامی واردیر. بو شینلیک‌لر آذربایجان، قازاق، اؤزبک و اویغورلار آراسیندا آرتیق‌راق اؤنملی‌دیرلر. ایندی قدیم تورک‌لرده اوْلان شنلیک‌لردن بیرینی آچیق‌لاییریق:

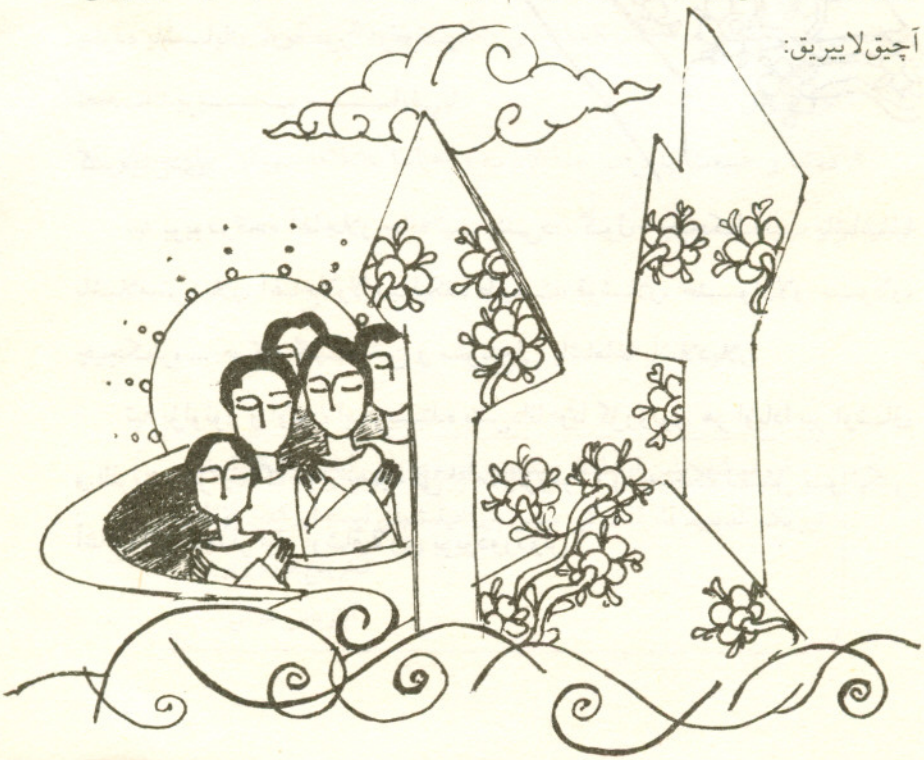

"ایلک یاز بایرامی و بوغوخاقان افسانه‌سی و یئنی‌دن دوْغوش"

قدیم زامان‌لاردا بیرچای وارایدی. بو چایین آدی "اوْرخون"ایدی. "تولا" و "سلنگا" اورخون چایی‌نین ایکی شاخه‌سی‌دیر. چای‌لارین بیر- بیرینه یئتیشمه یئرلری "کاملاجو" آدلانیردی. بو یئرده ان اوجا و کؤکدن قورواموش ایکی آغاج وارایدی. گون‌لرین بیرگونون‌ده آغاج‌لارین اورتاسیندا بیر تپه یارانیر و بو تپه‌یه گؤیدن ایشیقلار چارپیردی. تپه گون به گون بویویوردو و بونون بؤیومه‌سی او یئرده یاشایان "اویغور" قومونو تعجب‌لندیریب سایغی‌یا گتیرمیش‌دی.

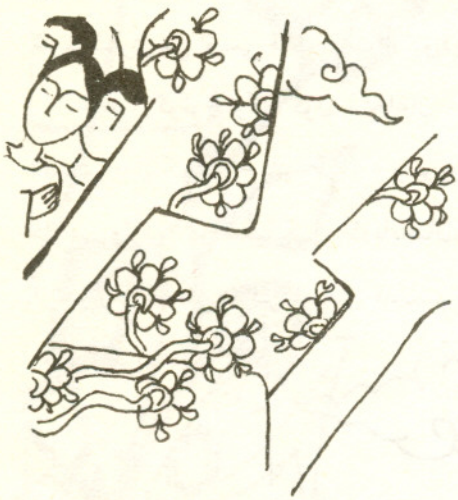

تپه بویودوکجه آغاجلار جانلانیب یئنی‌دن گول- چیچک‌له‌نیب یاشاییشا باشلامیش‌دیلار. آغاج‌لارلا بیرلیکده طبیعت، قوشلار، حئیوان‌لار، سولار، چیچک‌لر، ... حرکته گلیب، شن و سئوینج‌لی یاشاماغا باشلادیلار.

تپه بؤلونور و اوْنون ایچریسینده بئش‌دانا اوْبا گؤرونور. هر اوْبادا بیر اوشاق و اللرینده بیر چلنگ‌چول چیچه‌گی ایله اوْتورموشدو. چیچک لنمیش بو ایکی آغاج، اؤز شهدلر ایله اوشاق‌لاری بویودوردولر.

بیر نئچه واخت سونرا اوشاق‌لار آغاج‌لارین شهدینی یئمه‌گی بوراخیب دیله گلدیلر و اؤ آدام‌لاردان کیم اؤلدوق‌لارینی سؤردولار. "اویغور" قومو اؤنلارا ایکی آغاجی گوستردیلر. اوشاق‌لار آغاج‌لارا ساری دؤنوب اونلارا سایغی گوستردیلر. ائله اؤ واخت آغاج‌لار دیل آچیب گوی تانری‌دان اوشاق‌لار اوچون: ساغلاملیق، قهرمانلیق، اینسان سئورلیک، اورک دؤلوسئوگی، و اوزون عومور دیله‌دیلر "اویغور" باشچی‌سی بو اوشاق‌لارا آد وئردی:

۱. سؤنقور تکین، ۲. قوتور تکین، ۳. توک تکین، ۴. اور تکین، ۵. بوغو تکین.

بو افسانه "بوغوخاقان" یا "یارانما افسانه‌سی" یادا "یئنی‌دن دؤغوش" افسانه‌سی آدلانیر. بوغوخاقان افسانه‌سی ایکی مسئله‌یله ایلگی‌لی‌دیر:

۱. تورکلرین یارانیشی

۲. دونیا و طبیعت یئنی‌دن جانلانیب و حیاتا باشلاماسی‌کی یاز فصلی‌له برابردیر.

اورمو شهرینین اوشاقلار سئوینج قوروپو یئنی ایلین باشلانیشینی تبریک ائدیب، قارغا درگی سنین بوراخیلیشینی ایسه اورکدن قؤتلایییر.

سئوینج قوروپونون

آپاریجی هیئتی

تاپماجالار

۱. آدام دئییل، هی قاچیر
مئشه دئییل سس سالیر
توْرپاغا او جان وئریر
آداملارا قان وئریر

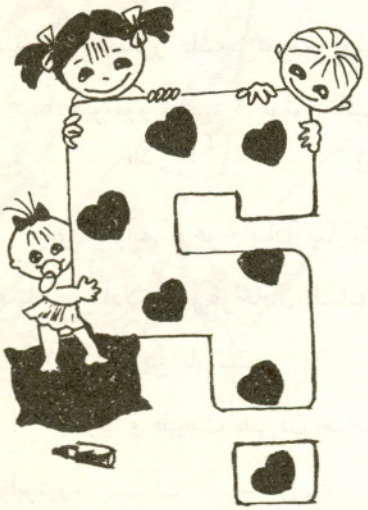

۲. آی گئدرها ایل گئدر
گئجه گوندوز یول گئدر
نه دیلی وار نه آغزی
نعریلدر آسلان گئدر

۳. ایکی اؤکوز بیر یئرده
بیری آل‌دی، بیری چال
آلی یاتیب ترپنمیر
چالی گئدیر هنیر- هنیر

بوُلماجا

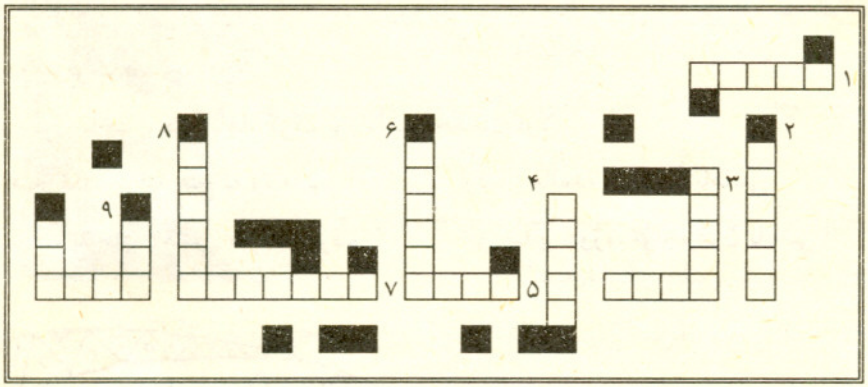

۱. آذربایجانین قوْجامان چاغداش موسیقی‌چی‌سی

۲. آذربایجانین بوْیوک یازیچی‌سی و تاریخ‌چی‌سی

۳. آذربایجانین بویوک سرداری و سالارمیللی آدلانان ایگید

۴. عرب‌لرله دؤیوش آپاران و آذربایجانین فرهگینی ساخالایان ایگید

۵. آذربایجانین شاعری و ایرانین یئنی عمومی ایلگی‌لر آتاسی

۶. آذربایجان‌دا اوشاقلار اوچون ناغیل یازان و اوشاق ادبیاتین‌دا ایران‌دا آدلیم بیریسی

۷. آذربایجان و هابئله ایرانین میللی سرداری

۸. سردری‌لی مبارزه و میللی سردارین ان یاخین سلاح داشی

۹. آذربایجان‌دا و هابئله ایران‌دا بیرینجی دؤنه‌کار-لال‌لارا مدرسه آچان

تولکو

دقتور ذهتابی

تولکویه دئدیلر: بو یووادان چیخ، اوْ یووایا گیر. در حال میـن قـیزیل آل. تولکـو دوشونوب دئدی:

- یول یاخین، کیرا باها، گرک بورادا بیر حکمت اولا.

هئچ کیمه موفته هئچ نه وئرمزلر **اوْلماز عالمده موفته‌دن باهاسی**

موفته یا جان باهاسی دیر، یا شرف **تای میدیر دوزه، مونجوغون تایاسی؟!**

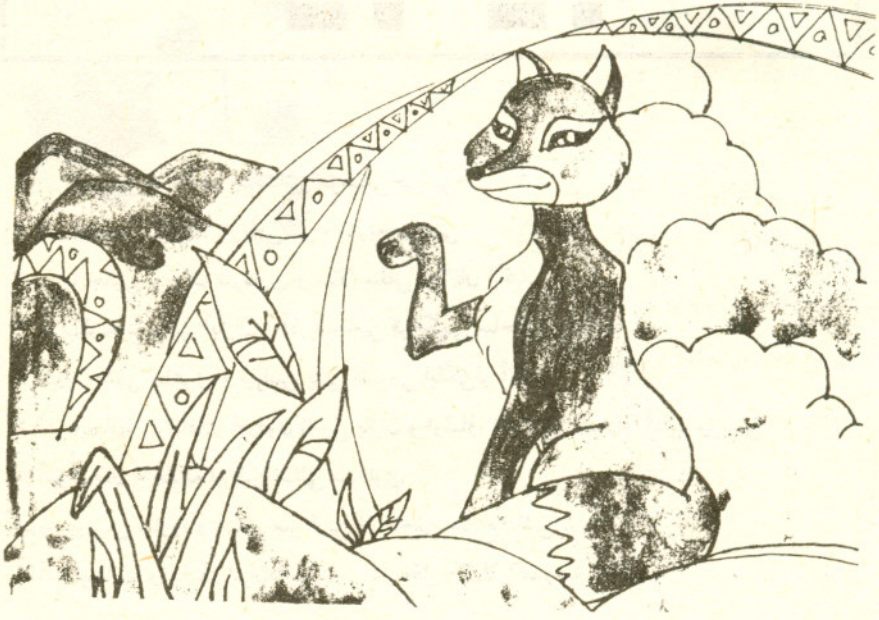

اوشاقلارلا یازیچی‌لار!

باغچه‌بان کیم‌دیر؟

جبار باغچه‌بان بیرینجی دونه اوْلاراق ایراندا "اوشاق ائوی"نی یاراتدی. بیر دونه اوشاق‌لارا کیتاب یازدی.

جبار باغچه‌بان ۱۲۶۴- نجی شمسی ایلینده ایروان شهرینده آنادان اوْلموشدور. اونون باباسی رضا تبریزلی اوْلوب، آتاسی ایسه ایروان‌دا معمارلیق و قنادی‌لیک ایش‌لرینده چالیشارمیشلار.

۱۲۹۸- نجی ایلده مرنده گلیب معلم اوْلموشدور. بیرینجی دونه اوْلاراق تبریزده "اوشاق ائوی" قورموشدو.

جبار باغچه‌بان اؤنملی ایش‌لرینده "لال و کارلار" اوچون مدرسه قوْیماقدیر. بو مدرسه‌نی ۱۳۰۳- نجی ایلده تیکمیش‌دیر.

میرزه جبار عسگرزاده (باغچه‌بان) ۱۳۴۵- نجی ایلده دونیادان کؤچوب، و تهراندا توپراغا تاپشیریلمیش‌دیر. باغچه‌بان ۲۳ کیتاب یازمیش‌دیر. بونلاردان ایکی سینی دئمک "پروانه‌نین کیتابی" و "خیام آذری" آدلی کیتاب‌لاری تورکجه اوْلموشدور.

توْرپاق آنامیز توْرپاق

مروارید دیلبازی

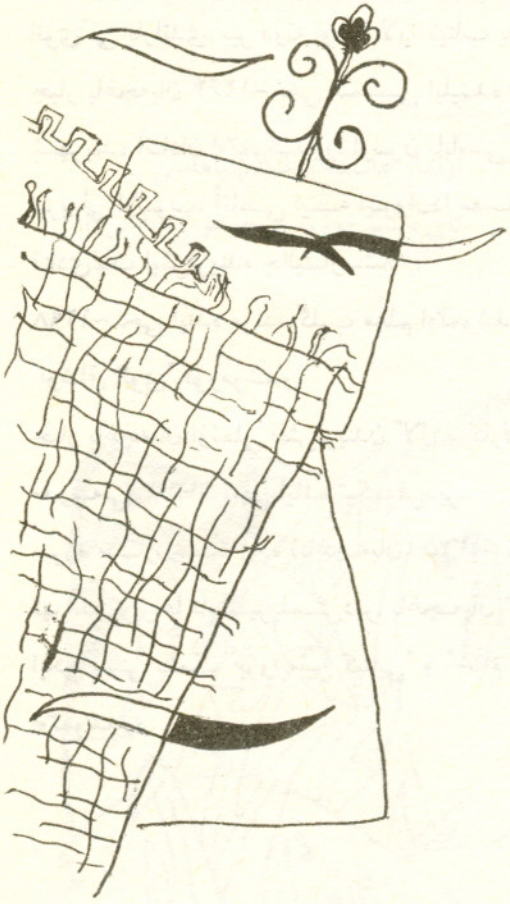

تورپاق! آنامیز توْرپاق،
گلین توْرپاق، قیز توْرپاق!
یایدا گونش اوجاقلی
قیشدا قوْینو بوز توْرپاق!
دومان داغا سؤکنسین
قیشین عؤمرو توکنسین
غنچه آچسین دؤشونو
گول یارپاغا سؤکنسین
گولومسونسون گؤی اوزو
قوْینون چیچک دنیزی ...
بزه‌ن آنامیز توْرپاق
گلین توْرپاق! قیز توْرپاق.

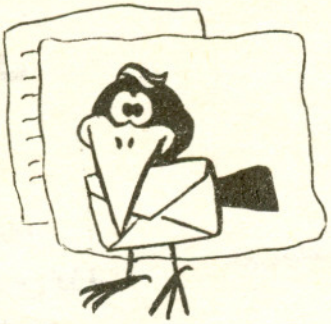

الیمیزه چاتان مکتوب‌لار

□ سلام قارغـا! بوندان‌کـی بـیزه اؤز آنـا دیلیمـیزده یـازیب و اؤخومـاق یولونـو اؤیره‌دیرسیز سیزدن اؤز ممنونیتیمیزی بیلدیریـب، سـیزه سـاغ اولسـون دئیـه بـو یولدا باشی اوجالیق آرزی‌لیریق.

آیدا و آیسان ابراهیم‌پور- تبریزدن

□ من حکیمی‌پور جنابلاریندان اؤز منتدارلیغی‌می بیلدیریرم‌کی گنج‌لره بئلـه بـیر امکان یارادیب‌لار تا اؤنـلار یئنـی یئتمـه و اوشـاق‌لار اوچـون اؤز آنـا دیلـلرینی اؤیردسین‌لر. یورولماسین دئیب یولوز داواملی اؤلسون.

رحیم عباسی اوجاقکندی - تبریزدن

□ قارغا! منیم آدیم سئودادیر. من آتامدان ایسـته‌دیم قارغایـا منیـم دیلیمـدن بـیر شعر یؤللاسین.

قارغا قارغا قاریلدار — بایقوش ائوین داریلدار
قانادلارین گوجلنسین — قارا دیمدیک اؤجلنسین
دئسین یازسین آییتسین — آنا، دیلیم قایتسین

سئودا ۷ یاشار - تبریزدن

سؤزلوک

تکین: شاهزاده

سؤنقور: بیر نوع اوؤ قوشو

قوتور: خوشبخت

توک: مبارز (نظره گلن)

اور: شهر ـ سویون باش آلان یئری

خاندان ـ طایفه

بوغو: سرکرده ـ ارکک اوؤ ـ اؤکوز

اؤرمان: مئشه ـ جنگل

ایره‌لی: قاباق

آلتین: قیزیل ـ زر

آردینجا: دالیسیجا

تونقال: اؤدون قالاغی

اویرغو: تبعه

تاخیل: حبوبات ـ غله

سیخ: انبوه

سیلدیریم: بؤیوک و برک قایا

ماغارا: کؤهول ـ غار

سیناماق: امتحان ائله‌مک

آج گؤز: حریص

باغیرماق: چیغیرماق ـ قیشقیرماق

سؤبا: بخاری

چئشیدلی: مختلف ـ متفاوت

آشیری: دگیشیم

اولوس: میللت

چارپماق: دوشمک

اؤبا: محله

چلنگ: گول دسته‌سی ـ گول تاجی

شهد: شیره

سؤرماق: سؤروشماق ـ سؤال

دیله‌مک: ایسته‌مک

چؤوغون: کولک

آرتماق: چوخالماق

اوغور: مبارک ـ موفقیت

هنده‌ور: منطقه ـ محیط

ایبه: مالک ـ صاحب

گلیشمه‌مک: انکشاف ائتمه‌مک

دوشونجه: افکار ـ فیکیرلر

باشقا: آیری

یاناشی: موازی ـ دیب ـ دیبه

اؤرنک: نمونه ـ مثال

چاناق: پیمانه ـ اؤلچوقابی ـ قاب

گووه: موریانا

جوجه‌رن: گؤیه‌رن

یوغرولماق: تخمیر ـ آجیماق

قارغا ۲

مدیر مسئول و صاحب امتیاز: حاج احمد حکیمی‌پور

توپلایان: محمدرضا قوچی

تیراژ: ۳۰۰۰

چاپ ایلی: ۷۸ اسفند آیی

رسیم‌لر: آزر خطابخش

عنوانیمیز: فیروزه بازاری، ۱- نجی طبقه، امیدزنجان نماینده‌لیگی، ۵۲۲۸۸۳۵

عزیز اوشاقلار! اؤز یازی، مکتوب و نظرلرینیزی آدرسیمیزه بیزیم اوچون گونده‌ره بیلرسینیز. سیزین مکتوب‌لاری‌نیزی گؤزله‌یه‌یریک.

قارغا

امید زنجانین اؤزل سایی‌سی

۱۵۰ تومن